

Euskararen plaza gara,
herriaren irudia eta
komunitatearen ahotsa

**HEDABIDEKIN
ERE BAI**

ZAHARTZEN ARI GARA

ANARTZ IZAGIRRE

Azaroan jakin genuen Azpeitian adinekoentzako eta mendekotasuna duten herritarrentzako egoitza berria egingo dutela, behinola eskola bat izan zen eta egun Juan Antxieta musika eskola eta Udal Euskaltea dauden esparruan. Zeharo metaforikoa iruditu zitzaidan aldaketa. Dozenaka umeren eta gaztetxoren hezileku izan diren eraikinen lekuan, helduen zaintzarako gunea egongo da laster. Zergatik? Beharra dagoelako.

Ez da gauza berria biztanleria zahartzen ari dela, eta Urola Kosta ere ez da salbuespena adin piramidearen itxuraldaketa horretan. *Baby boom* garaiko umeek urdinduta dituzte dagoeneko buruko ileak, eta guraso izateko adinean dauden gazteek ez dituzte haurrak izateko beharrezkoak diren lan baldintza duinak eta kontziliaziorako aukerak. Eta gizartea aldatzen doan heinean, aldatu egin da amatasunaren eta aitatasunaren inguruko kontzeptua ere.

Deigarria egin zitzaidan Marta Luxan soziologoak aipatu

zidan kontzeptu bat: iraultza erreproduktiboa. Bizi itxaropena goraka doa, eta egun jaiotzen diren haurrek beren arbasoek baino bizitza luzeagoa izango dute oro har. Horrek dakarrena da, besteak beste, jaiotza tasa altua izatea ez dela lehen bezain beharrezkoa populazioa mantentzeko. Eta horrek, nola ez, errotiko aldaketa politikoak, ekonomikoak eta sozialak dakartza gizartean.

Nire galdera da: kontziente ote gara biztanleriaren zahartzeak ekar dezakeenaz? Edo zein gai mahaigainera ateratzen dugunean gazteak jartzen ditugu jomugan, horiek dirrelako, askoren esanetan, "etorkizuneko herritarrak". Zenbat aldiz entzun ote ditugu herriko eragileen edo instituzioen agerraldietan "gazteak dira etorkizuna", "gazteek ez dute parte hartzen" edo halako esaldiak. Zalantza daukat ez ote garen ari gazteei, hau da, gure gizartearen zati txiki bati, gehiegizko gainkarga ezartzen, eta, era berean, gizartearen zati handi bilakatzen ari den helduekin ahazten.

1990eko hamarkadan jaio nintzen, eta 30 urte beteak ez dituen azken *millennial* horien zakuan sartzen naiz neu ere. Lagun artean sarritan esan ohi ditugu "zahartzen ari gara, e" eta antzerakoak; urtebete festetan dagoeneko ez ditugu gure urteak txaloka kontatzen, garai batean ikastolan egiten genuen lez. Zahartzen ari gara, bai, baina gizarte honetan gaztetzen ari den norbait baldin badago, azal diezagula zein den sekretua.

"Etorkizuneko herritar" moduan iruditzen zait pentsatu egin beharko genukeela zer-nolako politikak sortu nahi ditugun egungo erronkei aurre egiteko. Edo agian kontzeptua bera da aldatu behar duguna. Etorkizuneko herritarrengan nahiz etor daitezkeen jaioberrien kopuru hain desiragarri-bezain-utopikoetan ezarri beharrean begirada, orainaldiko herritarren beharrak asetzen xahutu beharko genuke indarra, 0 urtetik ehundaka urte dituzten herritarrengan, alegia. *Tempus fugit*; denbora ihesi doa, eta ordulariak gurpildun aulki itxura du. ■

Argitaratzailea:

Urolako Komunikazio Taldea

Zuzendaria: Onintza Lete Arrieta

Tirada: 7.750 ale

Enpresa laguntzaileak:

DANOBATGROUP

BIZTANLERIA GORA, ADINA ERE BAI

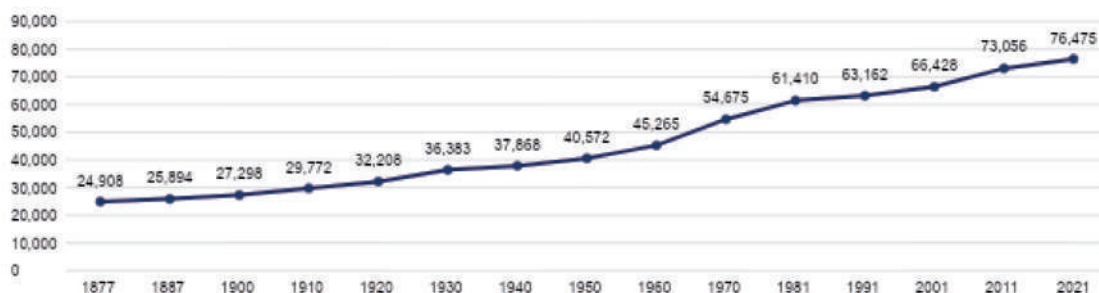
Gero eta jende gehiago bizi da Urola Kostan, eta iazko datuen arabera, gero eta gertuago du 80.000 biztanleko langa. Bestalde, biztanleria zaharragoa da eskualdean, jaiotza tasa beheraka ari da, eta horrek zein bestelako hainbat faktorek bailarako demografia aldatzea ekarri dute. Eskualdeko populazioaren erradiografia errotik aldatu da, baita erronkak ere.

Testua: **Anartz Izagirre.**
Argazkiak: **Anartz Izagirre eta utzitakoak.**

Tamaina, itxura, estilo eta ezaugarri desberdinak dituzten 11 herrik osatzen dute Urola Kosta eskualdea, eta haren barruan, bi azpi eskualde bereizten dira; barrualdea edo Urola Erdia deiturikoa, eta kostaldeko herriak edo Urola Kosta bezala ezagutzen dena. Horixe litzateke begiratu batean gure bailararen erradiografia orokorra, baina herri eta txoko bakoitzaren zertzeladak eta ñabardurak desberdinak dira, baita azken mendean populazioan, herritarren nolakotasunean eta paisaiaren itxuran izandako aldaketak ere. Horietako aldaketa batzuk eskualdean eragin duten faktore propioak izan dira, eta, beste batzuk, Gipuzkoa osoan, Euskal Herrian nahiz nazioartean ere eragin dutenak.

Atzera begira, 1877. urtean, 24.908 biztanle ziren Urola Kostako 11 herrietan INEk emandako datuen arabera, eta egun, 145 urte geroago, oso bestelakoa da egoera: 76.475 biztanle ditu eskualdeak. Hamarkadaz hamarkada goranzkoa izan da populazioaren bilakaera, eta ez da egon biztanleria jaitsi den hamarkadarik, nahiz eta denbora tarte bakoitzean ez den modu berean hazi herritarren kopurua. Herrien tamainan eta biztanle kopuruan ere aldaketak izan dira 1877. urtetik hona. Duela 145 urte, esaterako, Azpeitia zen eskualdeko herririk jendetsuena, 6.379 biztanlerekin, eta Azkoitia zen zerrendan hurrengoa, 4.901 biztanlerekin. Egun, ordea, Zarautz da, alde handiz, biztanle gehien dituen herria: 23.271 herritar. Dena den, duela 145 urte, 2.204 biztanleko herria zen, eskualdeko bosgarren jendetsuena Azpeitiaren, Azkoitiaren, Zestoaren eta Aiaren atzetik.

Urola Kostako biztanleriaren bilakaera, 1877-2021

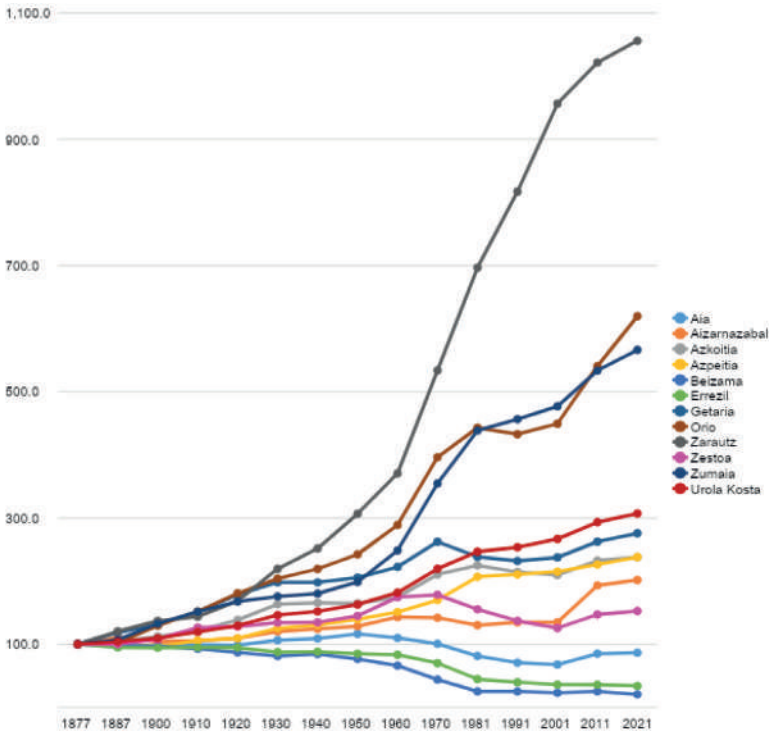

Urola Kostako biztanleria herrika

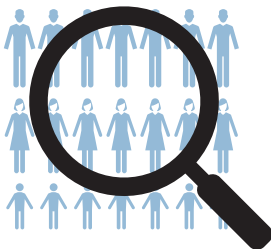
	1877	1887	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960	1970	1981	1991	2001	2011	2021
Aia	2.377	2.279	2.287	2.367	2.339	2.529	2.594	2.765	2.617	2.393	1.935	1.681	1.610	2.024	2.056
Aizamazabal	394	436	410	415	431	474	490	506	563	559	513	531	531	761	795
Azkoitia	4.901	5.075	5.504	5.948	6.777	8.016	8.122	8.065	8.561	10.317	11.029	10.512	10.272	11.394	11.657
Azpeitia	6.379	6.548	6.155	6.756	6.976	8.003	8.319	8.901	9.628	10.843	13.196	13.427	13.708	14.429	15.191
Beizama	696	689	675	646	606	566	588	534	460	306	175	175	160	176	144
Errezil	1.703	1.618	1.608	1.614	1.611	1.491	1.500	1.448	1.419	1.193	762	677	615	612	578
Getaria	1.013	1.199	1.330	1.536	1.809	2.006	2.005	2.082	2.253	2.658	2.415	2.349	2.406	2.659	2.794
Orio	984	1.009	1.274	1.494	1.777	2.006	2.158	2.385	2.843	3.899	4.359	4.258	4.421	5.319	6.096
Zarautz	2.204	2.653	3.019	3.167	3.722	4.835	5.547	6.760	8.168	11.764	15.351	18.007	21.078	22.513	23.271
Zestoa	2.469	2.477	2.666	3.120	3.163	3.315	3.323	3.575	4.309	4.402	3.835	3.383	3.100	3.631	3.769
Zumaia	1.788	1.911	2.370	2.709	2.997	3.142	3.222	3.551	4.444	6.341	7.840	8.162	8.527	9.538	10.124
Urola Kosta	24.908	25.894	27.298	29.772	32.208	36.383	37.868	40.572	45.265	54.675	61.410	63.162	66.428	73.056	76.475

Iturria: INE.

Urola Kostako biztanleriaren bilakaera, guztira eta herrika 1877-2021

Eskualdeko populazioa goraka joan den arren, herri guztiek ez dute joera bera izan 1877tik gaur arte, eta guztiak ere ez dira neurri berean hazi edo gutxitu. Duela 145 urte baino biztanle gehiago dituzten herriak honako hauek dira: Aizarnazabal (+401), Azkoitia (+6.756), Azpeitia (+8.812), Getaria (+1.781), Orio (+5.112), Zarautz (+21.067) eta Zestoa (+1.300). Txanponaren beste aldean, landa eremuko herriak daude: Aia (-321), Beizama (-552) eta Errezil (-1,125). Herri guztietatik Zarautz da proportzioan gehien hazi den herria, egun hamar bider herritar gehiago baitaude han errolatuta. Orio eta Zumaia ere asko hazi dira, eta egun 1877an

Oro har, kostaldeko herrietan izan da jende gehikuntzarik handiena XIX. mende amaieratik hona

Luxanen arabera, demografiaren bilakaeran egiten den irakurketa sarritan ez da egokia izaten

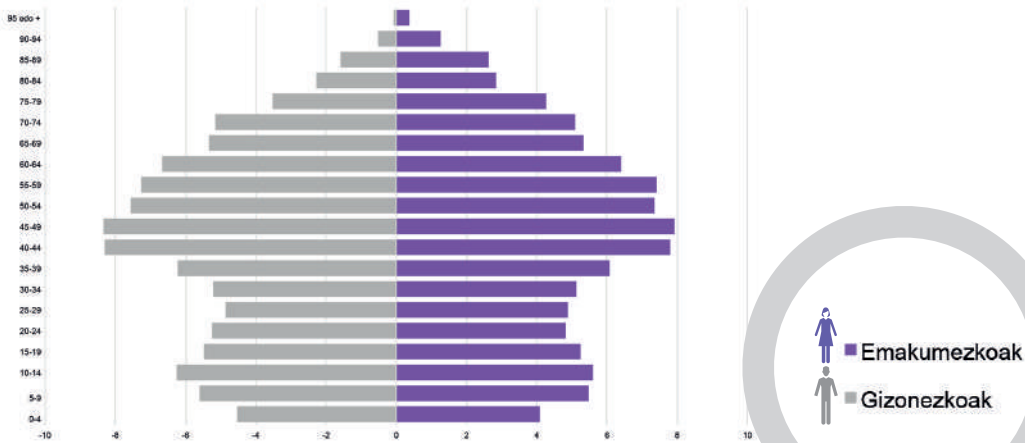
baino sei bider pertsona gehiago bizi dira herri horietan. Kontrara, Beizama eta Errezil izan dira nabarmen biztanle gehien galdu dituzten herriak. Errezilen duela 145 urte baino hiru aldiz biztanle gutxiago bizi dira, eta Beizaman, ia bost bider gutxiago.

Beraz, oro har, kostaldeko herrietan izan da jende gehikuntzarik handiena XIX. mende amaieratik hona, eta aldaketa horretan hainbat faktorek izan dezakete eragina; besteak beste, turismoak, eta Urola Kostaren kasuan, lurraldeko hiriburutik gertuago egoteak. Gehien hazi diren bi herriak –Zarautz eta Orio– Donostiatik gertu daude, esaterako. Turismoaren kasuan, Zarautzen kasua aipatu du Demografiaren doktorea den Marta Luxan soziologoak: "Ikertzekoa da egun Zarautzen errolatuta dauden guztiak bertan bizi ote diren edo horietako batzuk udatiarrak soilik al diren. Horrelako gauzak gertatzen dira eta". Era berean, turismoaren bueltan sor daitezkeen lanpostuek jendea erakar dezaketela ere aipatu du hark. Albo kalteak ere eragin ditzakete faktore horiek, adibidez, etxebizitzaren prezioak garestitzea: "Apartamentu turistikoen prezioak asko garestitu ditzakete herri horietan".

Bilakaera, negatiboa?

Populazioaren gorakada eta beherakada sarritan izan ohi dira albistegietako lerroburuak, eta azken hamarkadan, bereziki,

Urola Kostako adin-piramidea, 2021

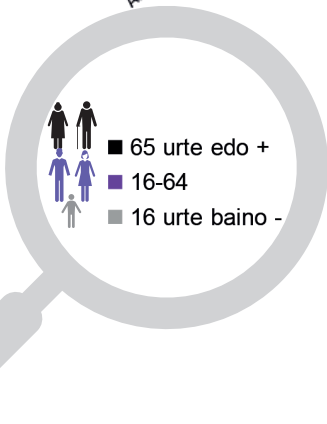
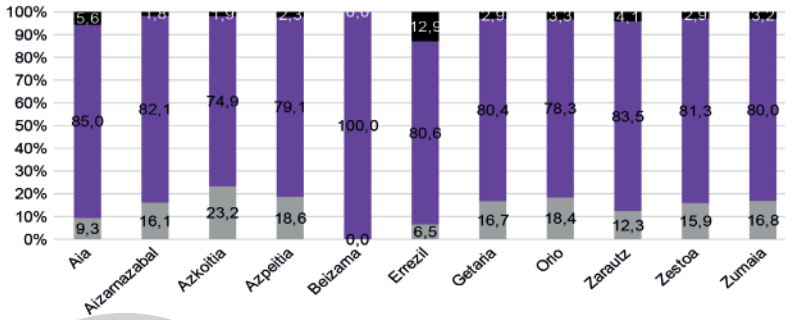

jaiotza tasaren jaitsieran egiten dute azpimarra hedabideek. Luxanen arabera, demografiaren bilakaeran egiten den irakurketa sarritan ez da egokia izaten, ordea: "Joera dago esateko populazioa igotzen bada bilakaera positiboa dela, eta jaisten bada, negatiboa. Ez du zertan horrela izan. Ikuskerara aldatzen badugu eta konturatzen bagara azken 40 urteetan Mendebaldean jendea sortu dela, krisi ekologikoaren ikuspegitik ez da oso berri ona".

Ildo horretatik, Luxanek dio jaiotza tasaren jaitsiera "hondamendi moduan" ikusten dela batzuetan, baina jaitsiera horren atzean hainbat arrazoi daudela. "Pentsatu behar dugu jendeak guraso izatea gauza batzuen arabera erabakitzen duela, eta horien artean, besteak beste, beren gurasoekin ez bizitzea eta ekonomikoki gutxieneko ziurtasun bat izatea daude", azaldu du Luxanek. Horrez gain, genero harremanek ere zerikusia dutela azaldu du: "Hainbat demografok aztertu dutenaren arabera, ugalkortasuna txikiagoa da genero harremanetan desorekak dauden tokietan. Esaterako, Europaren barruan, ugalkortasun handiagoa dago herrialde eskandinaviarretan. Han gertatzen dena da espazio publikoan eta pribatuan dauden genero harremanetan ez dagoela desoreka handirik".

Bestalde, biztanleriaren zahartzea eta ugalkortasuna ere lotuta daudela dio soziologoak: "Asko aldatu da jaiotzen diren pertsona horien bizitza: zenbat urte bizi diren gurasoekin, zenbat heltzen diren helduak izatera... Orain pertsona gehienok heltzen gara nagusi izatera". Julio Perez Diaz demografoaren kontzeptu bat mahaigaineratu du Luxanek hori azaltzeko: iraultza erreproduktiboa. "Hark dioenez, bizitza luzatzeak berak eragina izan du populazioan, eta dio antzeko jende kopurua egoteko nahikoa dela pertsona gutxiago jaiotzearekin. Uste dut testuingurua aldatzen ez bada ugalkortasuna aldatzea oso gauza bitxia izan daitekeela daukagun adin egiturekin".

Atzerritarren banaketa adin-taldeka, Urola Kosta eta herriak, 2021

Urola Kostako datuei erreparatu, adin piramidean nabarmen islatzen da populazioaren zahartzea. INEk 2021. urtean ateratako datuen arabera, 40-44 eta 45-49 adin tartetako gizon-emakumeak dira eskualdean nagusi, eta hortik aurrera jende zaharragoaren proportzioa jaisten badoa ere, 40 urtez azpiko herritarrak baino

gehiago dira uneotan 40 urtetik 70 urtera bitarteko bailarako herritarrak. Era berean, 0 eta 4 urte arteko haurren kopurua, hau da, azken lau urteetan jaiotako kopurua, azken urteetako baxuena da.

Biztanleriaren zahartzea jomugan

Luxanen arabera, zaintzekin zer egin pentsatu beharko litzateke biztanleriaren bilakaeraren egungo joera ikusita. "Niretzako Euskal Herriak duen erronka nagusienetakoa da zaintzen krisiari nola aurre egin zaintzaileak esklabutzara bultzatu gabe. Nola antolatuko dugu hori? Aukera asko daude, baina argi dagoena da zaintza merkatuaren esku uzteak ez duela funtzionatzen. Momentu honetan horren isla da mugimendu feministaren aldarrikapena, hau da, zaintza sistema publiko bat sortzea". Institutuzioek gai horren inguruan ikuspegia aldatu beharko luketela ere badiu soziologoak: "Jarraitzen dugu pentsatzen jende gehiagok jaio behar duela, baina argi dago hori ez dela bihar gertatuko den zerbait. Eta gertatuko balitz ere, kezkatu egin beharko ginatke; izan ere, nork zainduko ditu haur horiek?".

Gauzak horrela, "biziraupenaren demokratizazioan" egin du azpimarra Luxanek, eta prozesuari "baikortasunez" begiratu behar zaiola uste du: "Argi dago oso nagusiak diren pertsona horiek zaintzak behar dituztela, eta adin nagusiko jende asko egoteak osasungintzan eta zaintzan esfortzu berezia egitea ekarriko duela. Aldi berean, pertsona horiek beren bilobak zaintzen ari direla ere pentsatu behar da. Ez dugu pentsatu behar pertsona horiek inaktiboak direla, baizik eta pertsonak zaintzen ari direla". Horregatik, beharrak egungo egoerara egokitzea premiazkoa dela dio: "Egun ditugun pertsonak nola kudeatu jakitea da kontua, eta ondasunak modu ekitatibo batean nola banatu pentsatzea".

Aniztasuna da nagusi

Migrazioa, era batean edo bestean, beti egon da presente, azken mendeen behinik behin, Euskal Herri osoan. Hainbat

hamarkadatan, asko izan dira Euskal Herritik beste zenbait lurraldetara joan diren herritarrak, baita Euskal Herrira bizitzera etorri direnak ere. Urola Kosta ez da salbuespena; izan ere, bailarako 11 herrietan ehunka dira Espainiako Estatuko beste hainbat erkidegotatik nahiz nazioarteko herrialdeetatik lekualdatutakoak. INEk 2021an emandako datuen arabera, Zarautzen bizi dira eskualdeko udalerrri denak aintzat hartuta, Espainiako Estatutik kanpoko etorkin gehien (1.361); gutxien, aldiz, Beizaman (5).

Dena den, proportzioan Azkoitia da Espainiako Estatutik kanpoko etorkin gehien dituen herria, udalerrriko biztanle guztien %9,46 osatzen baitute horiek. Getaria da zerrendan hurrengoa, %8,58 tasarekin. Zarautzen, berriz, nabarmen baxuagoa da ehuneko hori; han erroldatutako herritarren %5,84 da Espainiako Estatutik kanpoko, hau da, 5.000 biztanletik gorako herrietatik proportzioan immigrante gutxien jasotzen dituen herria da, Zumaiaren atzetik -%5,64 da hango etorkinen tasa-. Pertsona horien adinari erreparatuta, berriz, bailarako herri guztietan bizi diren etorkinen hamarretik zazpi 16 eta 64 urte bitartean dituzte, eta 64 urtetik gora dituzten etorkinak ez dira hamarretik bat izatera heltzen; Errezil da salbuespena, han etorkinen %12,9 baita 64 urtetik gorakoa. 16 urtez azpiko etorkinak, berriz %10-20 inguru dira bailaran. Azkoitia da Espainiako Estatutik kanpoko herritarren artean 16 urtez azpiko biztanleen tasarik altuena duen herria, %23,2 baitira horiek.

Kultur aniztasunak eta migrazioek eragina izan dezakete eskualdearen nolakotasunean eta bizimoduan, eta sarritan, euskararen erabilera jartzen da jomugan halakoetan. Hala dio Luxanek: "Uste dut hizkuntzan migrazioak izan dezakeen eragina herritar horien jatorriaren arabera izan daitekeela, eta egia da eragina izango duela gizartean, baina eragin horren nolakotasuna lotuta egongo da bakoitzak euskara ikasteko dituen erraztasunekin". Bestalde, egoera diglosikoa aipatu du Luxanek: "Gaztelania lehen hizkuntza duten etorkinak heltzen badira gurera, horiek euskalduntzeko politikak egin beharko lirateke. Pertsona horiek hamabi orduz lanean baldin badaude, ezin izango dute euskara ikasi. Goazen pentsatzera pertsona horiek euskara ikasteko aukera izan dezaten zer egin".

Funtsean, ukaezina da Urola Kostako biztanle kopuruaren bilakaera goranzkoa izan dela XIX. mende amaieratik gaur egunera arte, baina bilakaera hori kostaldeko herrietan gehiago igarri dela barrualdeko herrietan baino. Landa eremuko herriak, aldiz, populazioaren gainbehera eten nahi eta ezinean dabilta, beste hainbat txokotan gertatzen ari den moduan. Eta bigarren ondorio nagusia da biztanleria zahartzen ari dela, eta urtez urte geroz eta jende gutxiago jaiotzen dela. Luxanek argi du zein den etorkizuneko erronka: "Adin egitura zer-nolakoa den ikusita, gizartea nola antolatu erabakitzea da erronka".

"Bizi kalitate ona duen herria da Orio, eta hona etortzen direnak gustura bizi dira"

ANUSKA ESNAL ORIOKO ALKATEA

Anuska Esnal, Orio. IÑIGO GAITON

XIX. mendetik nabarmena izan da Oriok izan duen bilakaera demografikoa, eta azken urteotan ere etenik gabe hazten jarraitu du. Anuska Esnal (Orio, 1980) Orioko alkatean arabera, "erronka handia" da herrian jende asko bizitzea, baina aniztasunaren ikuspegitik, begi onez ikusten du hori.

Orioko biztanleria igotzen joan da azken urteetan. Zer balorazio egiten duzue azken urteetako igoeraz?

Baditu bere alde onak, batez ere herrira pertsona berriak etortzeak aniztasuna dakarrelako berarekin, eta hori aberatsa da, zentzu guztietan. Aldi berean, erronka ere bada nortasunaren eta transmisioaren ikuspuntutik. Gainera, herriko baliabideak sendotzeko beharra sortzen du horrek.

Azken hamar urteetan ia mila biztanle irabazi ditu Oriok; egun, 6.096 biztanle

"BIZTANLERIA HAZTEAK INBERTSIO EKONOMIKO HANDIAGOAK EGITEA ESKATZEN DU"

ditu. Langa hori igarotzen duzuen lehen aldia da, ezta?

Bizi kalitate ona duen herria da Orio, eta hona etortzen diren herritarrek gustura bizi dira. Hori beti da poztekoa, baina baita erronka ere, herria txikia delako eta biztanleria nabarmen hazteak inbertsio ekonomiko handiagoak egitea eskatzen duelako.

Orio Donostiaren ondoan egoteak biztanleriaren gorakadan eragina izan duela iruditzen al zaizue?

Donostiaz gain, Zarautz ere ondoan daukagu, eta Orioko etxebizitzaren prezioak merkeagoak dira herri horietakoekin alderatuta. Gainera, Orio bi herri horiekin oso ondo dago komunikatuta, eta horrek jende asko erakarri du. Azken hamarkadan etxe asko eraiki dira herrian, pixkanaka bada ere, etenik gabe, eta gure iritziz, ez da oso modu eredugarrian egin. Izan ere,

eraikitako etxeetan eta egindako auzoetan ez dago ia gune komertzialik, eta eraikinen beheko lokalak ere etxebizitzetara bideratu dira; horrek lotarako eremuak sortu ditu. Bestalde, azken hamarkadan hondartzaren guneak jasan du aldaketa handiena, asko zabaldu baita, eta herritarrontzat galera handia izan da hori, hondartza bera eta kanpina altxorra baitziren guretzat. Horregatik, batzuei asko kostatu zaigu zati hori herriaren parte dela sentitzea. Hondartza natural eta basatia genuen, eta 90eko hamarkadaren amaieran hura eraistea eta porlanean oinarritutako malekoia egitea erabaki zuten, oso bestelako eredu jarraituz. Dolu bat izan da gutako askorentzat, lehenengo hondartzarekin amesten genuelako.

Etxebizitzaren prezioa oso altua den bi herriaren artean dago Orio. Herriaren antzeman al duzue halako aldaketarik?

Bai. Aldamenean ditugunak oso herri turistikoak dira, eta horrek kanpotarrei begira sortutako herriak eraikitzea eraman ohi gaitu. Eskaria altua denean, prezioa ere asko igotzen da, eta etxebizitza erostea ezinezkoa izaten da. Aldi berean, jendeak alokairuko etxeak turismora bideratzen dituzenez, herritarrok ez dugu alokatzeko aukerarik, eta dauden etxeak, ez daude eskuragarri. Gaiak asko kezkatzen gaitu, egoera zaurgarrienean daudenei eragiten baitie horrek.

Zein da hori kontrolatzeko jarraitu beharreko bidea?

Tamalez, ez dago gure esku. Merkatu neoliberallean udalak ezer gutxi egin dezake hori aldatzeko. Ahal dugun neurrian, etxebizitza publikoak eta herritarrei zuzendutako alokairua sustatzeko politikak bultzatu nahi ditugu, eta horretara bideratuta dago gure plan estrategikoa.

Biztanleriaren zahartzea da azken urteetako erronka nagusienetako bat. Zer egingo du Orioko Udalak horri aurre egiteko?

Herriarentzat erronka handia planteatzen duen beste gai bat da hori. Egun, oriotarren %17 inguruk 65 urtetik gora dituzte, eta horrez gain, bizi itxaropena asko luzatu da.

"IKUSI DUGU EUSKARAREN ERABILERAK BEHERANZKO JOERA HARTU DUELA HERRITARREN ARTEAN"

Horren aurrean, baliabideak eskaintzen ditugu herritarrek zahartze aktiboa eta osasuntsua izan dezaten, eta gainera, zaintzaile lanetan ari direnei baldintza egokiak bermatu nahi dizkiegu, zaintza profesionalizatua sustatuz. Erronka nagusia, hori guztia komunitatean naturaltasunez txertatzea da, herriaren bizitza direnen ongizatea bermatzeko baliabideak eskura jartzea baitugu helburu.

Jaiotza tasari dagokionez, kezka eragiten al dizue Orioko datuak?

Nabarmen jaitsi da jaiotza tasa Orion. 2021ean 40 ume jaio ziren, eta 2018tik beheranzko joera nagusitu da. Oriokoa ez da, ordea, kasu bakarra, gizartearen orokortuta dagoen joera baita hori. Pozten nau familia plangintza eta ama izatea egun aukera direla pentsatzeak, baina gehiago kezkatzen nau guraso izan nahi eta ezin dutenen egoerak. Lan baldintzei eta soldatei lotutako erabakia izaten da askotan, eta etxebizitza eskuratzea eta kontziliazioa amets bilakatzen dira. Horregatik, guraso izateko aukera guztiz baztertu behar izaten dute askok. Eta guraso izateko zailtasun biologikoak dituztenentzako alternatibak ere ez daude poltsiko guztien eskura.

Euskararen erabileran ere eragina izan ohi du beste herrietako nahiz herrialdeetako jendearen etorrerak. Nola ikusten duzue egoera?

Bai, eta ikusi dugu euskararen erabilerak ere beheranzko joera hartu duela herritarren artean. Buru-belarri ari gara kezka horretatik sortu den argitaratzeaz dugun Euskararen Plan Estrategikoa prestatzen.

Eta etorkinen kopuruaren aldetik, zein da Orioko erradiografia?

Ditugun datuen arabera, momentu honetan herritarren %18 dira etorkinak; herritarren %8 Espainiako Estatutik etorri dira Oriora, eta %10 munduko beste hainbat herrialdeetatik.

Hemendik hamar urtera, Orio zer-nolako herria izatea nahiko zenukete?

Herritarrak ondo eta aske bizi diren herria izatea nahiko genuke.

"Nituen ametsak, gogoak eta proiektuak gauzatu ahal izateko aukera eskaini dit Beizamak"

ĨNIGO ALTUNA BEIZAMAKO HERRITARRA

İnigo Altuna Beizamako aterpetxearen kanpoaldean. ANARTZ IZAGIRRE

Beizamak XIX. mendearen amaieran zituen biztanleria halako bost gutxiago ditu egun. Herria husten joan da hamarkadaz hamarkada, baina badira Urola Kostako herri txikienera bizitzera joateko apustua egin duten herritarrak ere. İnigo Altunak (Bilbo, 1978) 2009. urtean hartu zuen hiria utzi eta bikotekidearekin Beizamara bizitzera joateko erabakia. Han bizi da ordutik.

Hiri handi batetik herri txiki batera joan zinen bizitzera, kasu honetan, Bilbotik Beizamara. Zerk bultzatu zintuen erabaki hori hartzera?

Nire jatorriarekin dikotomia dagoela esango nuke.

Bizimodu eta kultura hiritar batean hazi nintzen, baina aita baserri batean jaio zen, eta bere jaiotetxea gure

"DENON KEZKA DA DESPOPULAZIOA, ETA BIZTANLE GEHIAGO ERAKARRI BEHAR DIRA"

etxetik hamabost minutura zegoen. Gaztaroa, beraz, urbanoa izan nuen, baina naturarekin ere hartu eman handia izan dut. Ez nuke esango, beraz, erabat hiritarra naizenik. Bikotekideak eta biok landa eremuko herri txiki batera bizitzera joateko erabakia, batez ere, nik komunitate txiki batean bizitzeko gogoia nuelako hartu genuen. Espektatiba handirik gabe etorri ginen Beizamara bizitzera; gainera, ezerk ez gintuen lotzen herri horrekin.

Bizimodu aldaketa handia sumatu al zenuen?

Bai, batez ere logistika aldetik. Hiri batean bizi zarenean, egunean eguneko erosketak egiten dituzu, eta dena eskuragarri izan ohi duzu edozein momentutan. Beizaman bizitzeak, ordea, dena planifikatu beharra

eskutzen du, eta kontsumo antolatua gogozatzen dugu hemen. Hirian bizi zarenean, bestelakoa da kontsumoa; izan ere, okindegi baten paretik pasatu eta donut bat ikusten baduzu, jateko gogoia sartzen zaizu. Hemen, berriz, nahita ere ez duzu halakorik sentitzen. Gainera, kotxearen menpe bizi gara.

Egun 144 biztanle ditu Beizamak. Urola Kostako herririk txikiena da, eta Gipuzkoako txikienetariko ere bai. Kezkutzen al zaitu populazioaren beheranzko joerak?

Asko. Beizamako Udala plan estrategikoa lantzen ari da, eta herri batzarrak egiten. Denon kezka da despopulazioa, eta horren aurka borrokatzeko biztanle gehiago erakarri behar dira herrira. Etxebizitza berriak egingo dituzte plazaren inguruan, baina gainontzean, herrian ez dago etxebizitza huts askorik; daudenak, gainera, jabetza pribatukoak dira. Oraingo erronka da hutsik dauden etxebizitza horiek mobilizatzea zein etxebizitza berriak egitea. Gu iritsi ginen garaian, nire belaunaldiko bospasei familia ere etorri ziren Beizamara, eta denok izan gara erreproduktiboak, baina belaunaldi batzuetan hutsunea dago. Orain, 3 eta 13 urte bitarteko hamasei ume daude herrian.

Herrigunean bertan zenbat pertsona bizi zarete?

Herrigunean 30 bat pertsona bizi garela esango nuke. Beizamako biztanleria oso sakabanatuta dago, eta egoerak ez du asko laguntzen. Biztanle gutxi gara eta ez dugu zerbitzurik, eta zerbitzuek erakartzen dute jendea nonbaiten bizitzera. Gure neurria egokitzen diren zerbitzuak sortzen hasi gara, Beizamako herritarrok behintzat gustura egon eta finka gaitezen, baita etor daitezkeen horientzat herria erakargarri egiteko ere.

Biztanleria zahartzen ari da, eta herri askotako erronka da hori. Ikusten al duzu kezkatzeko arrazoirik?

Baserri askotan adineko jendea bizi da, eta horietako batzuk, gainera, bakardade arriskuan daude, nahiz eta familia inguruan izan; batzuk beste batzuk baino

"BEIZAMAKO BIZTANLERIA OSO SAKABANATUTA DAGO, ETA EGOERAK EZ DU LAGUNTZEN"

zaurgarriagoak dira. Isolamendua oso handia da mugitu ezin duen pertsona batentzat, eta hirietako herritarren zahartzea kezkarria baldin bada, are gehiago herri txikietakoena.

Zure ustez, zer egin beharko litzateke jendea Beizamara erakartzeko?

Gipuzkoako Foru Aldundiak du lurralde orekaren ardura, eta iruditzen zait babes handiagoa eman beharko liekeela herri txikiei. Beizaman 144 biztanle bizi gara, eta oso mugatuta gaude. Talde eragilea osatzen dugunok geure bizimodua ere badugu, eta ezin ditugu ipurdi berarekin hamaika leku bete; ezin ditugu ekimenak geure kabuz bakarrik egin, teknikariak behar ditugu herritarren zerbitzura. Urkomek, esaterako, asko laguntzen digu. Dena den, babes gehiago behar dugu, eta ezin dugu pentsatu Beizama 144 pertsonaren artean soilik atera dezakegula aurrera.

Beizamako aterpetxean egiten duzu lan azken urteetan. Bertan bizi eta lan egiteko aukera izatea abantaila iruditzen al zaizu?

Bai. Edonori gustatzen zaio lanera joateko kotxearen beharrik ez izatea. Gainera, nik bizi egiten dut egiten dudana, eta sekulako abantaila da Beizamara datorrenari herriak eskaintzen diona erakustea. Nituen ametsak, gogoak eta proiektuak gauzatu ahal izateko aukera eskaini dit Beizamak. Bestalde, orain zuntz optikoa dugu herrian, eta jendeak etxetik ere egin dezake lana. Hori sekulako abantaila da.

Eta zer-nolako ekarpena egiten dio aterpetxeak herriko bizitzari?

Aterpetxean antolatzen ditugun bisitetan baserritarrengana joaten gara, bisitariak haien bizimodua ezagutu ahal izateko. Gure kasuan, ekarpen ekonomikoa baino garrantzitsuagoa da herri txikietako eta landa eremuko bizimodua bistaratzeta. Geroz eta bizimodu urbanoagoa daukagu hirietan zein herrietan, eta elikagaiak nola eskuratzen diren ez dugu

ikusten, adibidez; puskatu egin da landa eremuarekin genuen harremana.

Aterpetxean egiten dugun lanarekin, gure aletxoak jarri nahiko genuke. ■

Desnibela 0 m
Zailtasuna
Luzera 3,6 km
Denbora 50 minutu

Erreferentziak
0.00 Asti futbol zelaia
0.15 Sakeletxeko lezkadia
0.25 San Pelaio
0.50 Zarauzko hondartza

ERREKAREN BIDETIK ITSASORANTZ

MIREIA GALARZA BASTIDA

Urbanizatutako lekuek jan dituzte gure eskualdeko eremu natural asko, eta horrekin batera desagertu dira hainbat paisaia aberats. Gertatutakoa gertatu bada ere, existitzen dira oraindik hain bereziak diren inguruneak, zentzumen guztiak adi edukitzea merezi dutenak. Zarauzko hezeguneak dira horietako batzuk, hain zuzen ere.

Hilabete honetako ibilbideak Asti futbol zelaian du abiapuntua, askaldegian. Autobide azpitik, futbol zelai aldera abiatu behar da hasieran, eta Asti eskubian utzita, ezkerretara dagoen bidezidorra hartu. Izan ere, haltzadi ederra topa daiteke bertan, hormigoizko ingurua alde batera utzi eta beste errealitate batean murgiltzen lagunduko diguna. Eremu ez babestua da hori, Iñurritzako biotopotik kanpo geratzen dena, eta urria, ez baitaude euskal eremuetan horietako asko. Behin ibilgune motz hori amaituta, Sakeletzeko lezkadia izango da bigarren geldialdia. Horretarako, atzera egin behar dira 100 metro inguru, Asti aldera, informazio panela aurkitu arte. Ur gezaz gain, hainbat garaitan ur gazia ere iristen da leku horretaraino. Handik, bidegorria jarraituz, Iritako hezeguneraino iri-

tsiko da mendizalea, eta nahi izanez gero, gasolindegi inguruan dagoen bidezidorra jarrai dezake, ingurua barrutik ezagutzeko.

San Pelaio auzo eta ermita pasatuta, Nafarroa kaletik Iñurritzako biotopora iritsiko da mendizalea, babestutako eremura, zehazki. Zubi Ondo jatetxearen alboan markatuta dagoen bidetik padura eta duna ekosistema bikaina aurkituko du, baita fauna, landare nahiz zuhaitz sorta aberatsa ere. Pixkanaka-pixkanaka, bideari jarraituz, hondartza ikusiko du mendizaleak. Eta nork daki; urtearen garaiaren arabera, ibilbideari amaiera emateko bainu bat hartzea ideia aproposa izan daiteke.

Datua

Iñurritzako biotopoa 1997ko otsailaren 25ean izendatu zuten eremu babestu. Eremu horrek ia 180 hektarea hartzen ditu. Hegazti mota askok gune hori baliatzen dute beren migrazio mugimenduetarako. ■

Ikusi eskusiban Xabat Olaizola eta Aitor Leiza Arkamurka natur taldeko kidea txangoan, QR kodea eskaneatuta.

TELEBISTAN ERE

GUKA!
erlo